

Universiteit
Leiden
The Netherlands

In the line of fire: firearm violence in Europe

Krüsselmann, K.

Citation

Krüsselmann, K. (2024, November 21). *In the line of fire: firearm violence in Europe*. Retrieved from <https://hdl.handle.net/1887/4170856>

Version: Publisher's Version

License: [Licence agreement concerning inclusion of doctoral thesis in the Institutional Repository of the University of Leiden](#)

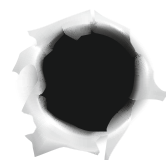
Downloaded from: <https://hdl.handle.net/1887/4170856>

Note: To cite this publication please use the final published version (if applicable).

Chapter

Appendices

Dutch Summary

Samenvatting

In de vuurlinie: Vuurwapengeweld in Europe

Doel en Structuur van dit Proefschrift

Vuurwapens werden in de 14e eeuw ontwikkeld voor oorlogsvoering en symboliseren tot op de dag van vandaag geweld, oorlog en dood. In Europa worden jaarlijks ongeveer 3000 mensen vermoord met een vuurwapen. Vuurwapens onderscheiden zich van andere wapens, zoals messen, doordat ze dodelijker zijn en nieuwe vormen van dodelijk geweld mogelijk maken, zoals drive-by shootings, schoten over lange afstanden of massamoorden.

Ondanks deze sterke link tussen vuurwapens en geweld, besteedt de empirische en theoretische literatuur over geweld weinig aandacht aan het gebruik van wapens in gewelddadige confrontaties, noch aan de verschillende effecten die wapens kunnen hebben op de prevalentie of aard van geweld. Dit proefschrift stelt daarom het vuurwapen centraal – niet alleen als een van de vele wapens die geweld kunnen faciliteren, maar als een object dat mogelijk meer invloed heeft op zowel de prevalentie als de aard van geweld dan andere veelgebruikte wapens in gewelddadige conflicten. De centrale vraag in dit proefschrift is dan ook: hoe beïnvloeden vuurwapens de prevalentie en aard van geweld in de Europese context?

Deze vraag wordt beantwoord in vier empirische studies, die de kern van dit proefschrift vormen. De eerste studie omvat een systematische literatuurstudie over de relatie tussen vuurwapenbeschikbaarheid en (dodelijk) geweld in Europa. De tweede studie vergelijkt op basis van de European Homicide Monitor de prevalentie en kenmerken van vuurwapenmoorden en niet-vuurwapenmoorden in vijf Noord- en West-Europese landen. De derde studie test empirisch de veronderstellingen over de dodelijkheid van vuurwapens bij geweld met gegevens uit de Dutch Homicide Monitor. Ten slotte presenteert de vierde studie typologieën van schietincidenten in Nederland, gebaseerd op de Dutch Firearm Violence Monitor, waarmee de kenmerken van dodelijk en niet-dodelijk vuurwapengeweld worden vergeleken. Deze studies bieden samen nieuwe en waardevolle inzichten in de relatie tussen vuurwapens en zowel de prevalentie als de aard van geweld.

Vuurwapens en de Prevalentie van Geweld

De rol van vuurwapens in de mate van dodelijk geweld in Europa varieert aanzienlijk, zoals blijkt uit een vergelijking van gegevens van de European Homicide Monitor in vijf landen. Ten eerste verschilt het aantal vuurwapenmoorden sterk, van 0,07 per 100.000 inwoners in Zwitserland tot 0,3 per 100.000 in Zweden. In bijna alle landen is het aantal vuurwapenmoorden sinds 1992 gedaald, hoewel Zweden recent een scherpe stijging laat zien. Ten tweede varieert het percentage moorden gepleegd met vuurwapens, van 17 procent in Finland tot 45 procent in Zwitserland. Gezien de uiteenlopende prevalentie

van dodelijk vuurwapengeweld in deze vijf landen, rijst de vraag: welke invloed heeft de beschikbaarheid van vuurwapens op het aantal vuurwapenmoorden? En kan de variërende mate van beschikbaarheid deze verschillen in het gebruik van vuurwapens verklaren?

Uit de empirische gegevens die in dit proefschrift zijn geanalyseerd, evenals de systematische literatuurstudie van bestaande Europese onderzoeken, blijkt dat een hogere (legale) beschikbaarheid van vuurwapens niet samenhangt met hogere niveaus van (dodelijk) geweld in het algemeen. De enige correlatie die werd gevonden, betreft de relatie tussen vuurwapenbeschikbaarheid en vrouwelijke slachtoffers van vuurwapenmoorden, wat mogelijk te verklaren is door het gebruik van (legale) vuurwapens bij huiselijk geweld. Bovendien hadden wetten en regels die de legale beschikbaarheid van vuurwapens beperkten wisselende effecten: sommige maatregelen gingen gepaard met een daling in vuurwapenmoorden, terwijl andere geen meetbaar effect hadden.

De bevindingen uit dit proefschrift bieden dan ook weinig steun voor de Weapon Lethality en Weapon Facilitation hypotheses, die stellen dat een brede beschikbaarheid van vuurwapens zou leiden tot hogere niveaus van (dodelijk) geweld. In plaats van een positieve correlatie suggereert de Europese data dat er geen duidelijke richting is in de relatie tussen vuurwapenbeschikbaarheid en de prevalentie van geweld. Evenmin ondersteunen deze bevindingen de tegenovergestelde aanname van de “Weapon Deterrence Hypothese”, dat een hoge vuurwapenbeschikbaarheid gepaard zou gaan met lagere moordcijfers.

Vuurwapens en de Aard van Geweld

Wat betreft de relatie tussen vuurwapens en de aard van geweld, komt dit proefschrift tot de conclusie dat dodelijk vuurwapengeweld in Europa geen uniform patroon volgt, maar varieert tussen landen. Uit de vergelijkende studie met behulp van de European Homicide Monitor komen twee verschillende profielen van vuurwapenmoorden naar voren: in Finland en Zwitserland komen deze misdaden vaak voor in een huiselijke setting, tussen familieleden of (ex-)partners, in landelijke gebieden en privéwoningen, met een aanzienlijk aandeel vrouwelijke slachtoffers (42-50%). In tegenstelling hiermee zijn vuurwapenmoorden in Denemarken, Nederland en Zweden meer publiek en stedelijk van aard, en zijn ze vaak verbonden met criminele activiteiten zoals moorden of wraakacties binnen georganiseerde misdaadgroepen, met overwegend mannelijke slachtoffers en daders.

De tweede bevinding is dat de distinctiviteit van vuurwapenmoorden in vergelijking met niet-vuurwapenmoorden tussen landen varieert. In Denemarken, Nederland en Zweden verschillen vuurwapenmoorden significant van niet-vuurwapenmoorden, vooral wat betreft de context van de misdaad, het geslacht van de slachtoffers en de plaats delict. Vuurwapenmoorden in Finland vertonen ook unieke kenmerken, hoewel deze verschillen van die in de andere landen. In Zwitserland is er echter geen significant verschil tussen vuurwapen- en niet-vuurwapenmoorden. Al met al benadrukt de studie de diversiteit in de aard, prevalentie en uniekheid van vuurwapengerelateerde geweldsdelicten in de vijf bestudeerde Europese landen.

Ten derde had dit proefschrift als doel dodelijk en niet-dodelijk vuurwapengeweld te vergelijken, wat in Europese studies grotendeels over het hoofd is gezien vanwege beperkte

gegevens over niet-dodelijke geweldsincidenten met vuurwapens. Sommige onderzoekers veronderstellen dat vuurwapenmoorden als indicatoren voor niet-dodelijk geweld kunnen dienen, hoewel dit zelden is getest, vooral niet in Europa. Met gegevens van de Dutch Firearm Violence Monitor identificeerde de studie vijf clusters van vuurwapengeweld op basis van de kenmerken van schietincidenten in Nederland. Cluster 1 omvat stedelijke dodelijke schietpartijen, meestal gerelateerd aan criminele conflicten of overvallen, waarbij de slachtoffers vaak mannelijk zijn en in vitale gebieden worden geraakt. Cluster 2, de grootste, richt zich op stedelijke gewelddadige schietpartijen, ook gerelateerd aan criminaliteit, maar met niet-vitale verwondingen. Cluster 3 betreft stedelijke niet-gewelddadige schietpartijen, die typisch plaatsvinden in recreatiegebieden en verband houden met criminaliteit of overvallen. Cluster 4 omvat voorstedelijke schietpartijen, waarvan de meerderheid niet-dodelijk is, maar waarbij sommige wel gerelateerd zijn aan huiselijke conflicten. Cluster 5 betreft landelijke schietpartijen, waar vrouwelijke slachtoffers en zelfmoordpogingen vaker voorkomen.

Ook onthulde de studie significante verschillen tussen dodelijke, niet-dodelijk gewelddadige en niet-gewelddadige schietpartijen. Dodelijke schietpartijen zijn verbonden met criminele conflicten, privéruimtes en landelijke gebieden, terwijl niet-dodelijke schietpartijen betrekking hebben op niet-criminele geschillen en minder ernstige verwondingen. De bevindingen suggereren dat vuurwapenmoorden niet als indicatoren voor niet-dodelijk vuurwapengeweld moeten worden gebruikt vanwege deze verschillen.

Een laatste doel van dit proefschrift was om de bestaande theoretische aannames over de impact van de dodelijke aard van vuurwapens op het gebruik van wapens in gewelddadige conflicten te testen. Met andere woorden, bepaalt de unieke dodelijke aard van een vuurwapen wanneer, hoe, door en tegen wie het vuurwapen wordt gebruikt in een gewelddadige confrontatie? Bestaande hypothesen over dit onderwerp, die grotendeels in de VS zijn ontwikkeld, omvatten de Adversary Effects, Physical Strength en Social Distance Hypotheses, die zich richten op de kenmerken van slachtoffers om het gebruik van vuurwapens te verklaren. De geanalyseerde Nederlandse moordgegevens in dit proefschrift tonen echter aan dat situationele factoren voorspellender zijn voor wapengebruik dan de kenmerken van slachtoffers. De Physical Strength Hypothese ontving enige steun, waarbij mannelijke en jongere – en dus vermoedelijk fysiek sterkere – slachtoffers waarschijnlijker met een vuurwapen worden gedood dan met een ander wapen of zonder wapen. De steun voor de Adversary Effects en Social Distance Hypotheses was echter beperkt. Al met al dagen de bevindingen van dit proefschrift de generaliseerbaarheid van deze theorieën naar de Nederlandse of bredere Europese context uit en suggereren ze dat situationele variabelen belangrijker zijn.

Theoretische implicaties van de bevindingen

De bevindingen die in dit proefschrift worden gepresenteerd, bekritisieren en bevragen de toepasbaarheid van verschillende prominente hypothesen over vuurwapengeweld, die voornamelijk in de VS zijn ontwikkeld, zoals de hypothesen van wapenlethaliteit, wapenfacilitatie en adversaire effecten. Deze hypothesen blijken beperkte

verklaringskracht te hebben als het gaat om vuurwapengerelateerd geweld in Europa. Een mogelijke verklaring voor hun beperkte toepasbaarheid in de Europese context is dat deze hypothesen aannemen dat daders van geweld doorgaans brede toegang hebben tot diverse wapens, waaronder vuurwapens. In Europa is de legale beschikbaarheid van vuurwapens echter sterk beperkt, en illegale vuurwapens zijn moeilijk te verkrijgen. Hierdoor is de onderliggende aanname over wapenkeuze minder relevant in Europa, wat de verklarende kracht van de hypothesen over vuurwapengeweld verder beperkt.

Het proefschrift stelt twee belangrijke verbeteringen voor aan bestaande theorieën. Ten eerste pleit het voor een herconceptualisering van vuurwapenbeschikbaarheid, waarbij rekening wordt gehouden met situationele toegang tot vuurwapens in plaats van uitsluitend te vertrouwen op aggregaten van eigendomsdata. Ten tweede roept het op tot het integreren van vuurwapenspecifieke hypothesen met bredere theorieën over geweld, zoals de Situational Action Theory. Deze integratie zou de theoretische fundamenteën kunnen versterken door de rol van situationele factoren in gewelddadige confrontaties te benadrukken. Al met al onderstreept het proefschrift de noodzaak van contextueel aangepaste theorieën om vuurwapengeweld in Europa te verklaren.

Praktische implicaties van de bevindingen

De bevindingen van dit proefschrift hebben ook belangrijke implicaties voor de bestrijding en preventie van vuurwapengeweld in Europa. Drie belangrijke preventieve implicaties komen naar voren: het beperken van de beschikbaarheid van vuurwapens voor burgers, het afstemmen van nationale preventie-inspanningen en het verbeteren van de inlichtingen over niet-dodelijk vuurwapengeweld.

Ten eerste is het cruciaal om de toegang tot vuurwapens voor burgers te beperken. De Europese cijfers voor dodelijk vuurwapengeweld zijn laag in vergelijking met andere wereldregio's, en de strikte Europese wetgeving omtrent vuurwapens vermindert zowel vuurwapengerelateerde moorden als zelfmoorden. Bovendien kunnen wetten voor veilige opslag van vuurwapens of aanvullende examens het aantal vuurwapengerelateerde doden verder verminderen, hoewel de impact op de nationale moordcijfers mogelijk niet direct zichtbaar is.

Ten tweede moeten preventiemaatregelen worden afgestemd op de specifieke aard van vuurwapengeweld in elk land. In sommige landen komen vuurwapenmoorden bijvoorbeeld vaker voor in huiselijke situaties, terwijl ze in andere landen geassocieerd worden met georganiseerde criminaliteit. Daarom kunnen wetten voor veilige opslag effectief zijn in het verminderen van huiselijk geweld, terwijl het bestrijden van illegale vuurwapenhandel het aantal schietincidenten gerelateerd aan criminaliteit kan verminderen. Het afstemmen van interventies, zoals het beperken van de toegang tot vuurwapens voor hoogrisico-individueën, is essentieel om de diversiteit van vuurwapengeweld in Europa aan te pakken.

Tot slot wordt de behoefte aan betere gegevens over niet-dodelijk vuurwapengeweld benadrukt. De meeste huidige inspanningen richten zich op dodelijk geweld, terwijl niet-dodelijke incidenten zoals schietpartijen en bedreigingen vaak ondergerapporteerd worden. Betere gegevensverzameling kan de politie- en preventiestrategieën verbeteren. Het ontwikkelen van nationale vuurwapenfocuspunten in heel Europa zou de gegevensuitwisseling

kunnen bevorderen, wat leidt tot een uitgebreidere kennis van vuurwapengeweld en het mogelijk maakt om op bewijs gebaseerde preventiestrategieën te ontwikkelen.

Toekomstig Onderzoek naar Vuurwapengeweld

Om het onderzoek naar vuurwapengeweld in Europa vooruit te helpen, moeten verschillende belangrijke gebieden aandacht krijgen. Ten eerste moeten betrouwbare en gedetailleerde gegevens over vuurwapens en gewelddadige incidenten worden verzameld. Bestaande databases zijn vaak verouderd, onvolledig of te geaggregeerd. Hoewel de Europese Homicide Monitor enkele gedetailleerde informatie biedt, mist deze belangrijke ballistische gegevens. Andere databases zijn afhankelijk van openbare nieuwsberichten, die vaak minder betrouwbaar zijn dan gegevens van wetshandhaving of forensisch onderzoek. Initiatieven zoals de Nederlandse Vuurwapengeweld Monitor tonen aan hoe de combinatie van gegevens van wetshandhaving, forensisch onderzoek en open bronnen kan leiden tot diepere inzichten, en zouden in heel Europa verder moeten worden uitgebreid.

Ten tweede moet het onderzoek verder reiken dan alleen vuurwapenmoorden en ook niet-dodelijk vuurwapengeweld omvatten. Huidige studies beschouwen vuurwapenmoorden vaak als synoniem voor algemeen vuurwapengeweld, terwijl de bevindingen aanzienlijke verschillen suggereren tussen dodelijke en niet-dodelijke incidenten. Gezien de lage aantallen vuurwapenmoorden in Europa zou het opnemen van niet-dodelijke gevallen ons begrip van en de theoretische modellering van vuurwapengeweld verbeteren.

Ten derde moet het onderzoek interdisciplinair worden benaderd, zoals in de VS, waar criminologie, sociologie, antropologie en publieke gezondheidszorg diverse perspectieven bieden op vuurwapengeweld. Deze benaderingen kunnen Europese studies verrijken door de dodelijkheid van vuurwapens, het bezit en gebruikspatronen te onderzoeken, wat bijdraagt aan meer uitgebreide theoretische modellen van vuurwapengeweld.

Al met al zou verbeterde gegevensbeschikbaarheid en een aanpak vanuit verschillende disciplinaire perspectieven ons begrip van de prevalentie en aard van vuurwapenmoorden niet alleen vergroten, maar ook leiden tot verdere theoretische conceptualisering. Tot nu toe ligt de focus van de meeste theoretische benaderingen van gewelddaden op de oorzaken en gevolgen van gewelddadige ontmoetingen en op hoe situationele, sociale en structurele determinanten van invloed zijn op gewelddaden. Maar wat betreft de vuurwapens zelf? Tot nu toe kunnen deze vragen niet worden beantwoord vanwege het gebrek aan focus op hoe en met welke wapens geweld wordt geproduceerd. Om het onderzoek naar vuurwapenmoorden in Europa vooruit te helpen, moeten we vuurwapens serieus nemen en ze centraal stellen in toekomstige onderzoeksinspanningen.